

Õiguskantsler

ETTEPANEK nr 31

05.11.2014

Tallinn

Kõrgete riigilõivude mõju kohta tsiviilkohtumenetluses

Analüüsisin Eesti Vabariigi põhiseaduse (põhiseadus või PS) § 139 lg 1 ja õiguskantsleri seaduse § 1 lg 1 alusel põhiseaduslikkuse järelevalve korras riigilõivuseaduse sätteid. Hindasin riigilõivuseaduse põhiseaduspärasust ning leian, et kohtusse pöördumise põhiõiguse ja õigusriigi põhimõtte olulisust arvestades vajab seadusandlikku sekkumist olukord, kus riigilõiv kui õigustatud eesmärgi (menetlusökoonomia) saavutamiseks seatud põhiõiguse piirang ei ole proportsionaalne.

Analüüsi tulemusel jõudsin seisukohale, et **riigilõivuseaduse § 57 lõiked 1 ja 15 ning lisa 1 on vastuolus Eesti Vabariigi põhiseaduse §-dega 11, 13, 14, § 15 lõikega 1 ja § 24 lõikega 5 nende koostoimes osas**, milles need võimaldavad seada riigilõivu näol isikule ülemäära kõrge takistuse oma rikutud õiguste kaitseks kohtusse pöördumisel.

Tuginedes põhiseaduse § 142 lõikele 1 ja õiguskantsleri seaduse §-le 17 **teen Riigikogule ettepaneku viia riigilõivuseadus kooskõlla põhiseadusega ning luua kohtusse pöördujate õiguspäraseks kohtlemiseks ning menetlusökoonomia tagamiseks süsteem, mille kohaselt ei omaks riigilõiv suuremat heidutavat mõju, kui see on menetlusökoonomia saavutamiseks vajalik.**

Selgitan oma seisukohta järgnevas analüüsis, milles lähtun kolmest põhimõttelisest kaalutlusest:

- kohtusse pöördumise õiguse piirangute hindamisel peab arvestama sellega, et kohtusse pöördumise võimaluse kaudu tagatakse laiemalt õiguskorrale ja seega õiguskorra kui terviku ellurakendumine;
- õigusemõistmise ja kohtumenetluse erilist olulisust ning üldiseid eesmärke arvestades saavad kohtusse pöördumisel riigilõivu nõudmist õigustada üksnes menetlusökoonomiaga seotud kaalutlused (heidutusfunktsioon, mis tagab ühtlasi teise kohtumenetluse poole kaitse ja aitab kaasa sujuvale kohtumenetlusele);
- heidutusfunktsioonist tuleneva piirmäära ületamisel toimib riigilõiv sisuliselt maksuna, kuid õiguskorra kaitsmise seisukohalt üliolulist kohtusse pöördumise võimalust ei saa kasutada maksustamisvahendina.

I ÕIGUSNORMID

Riigilõivuseaduse § 57 „Tsiviilkohtumenetluse toimingud“ lõige 1:

„(1) Hagiavalduse esitamisel tasutakse riigilõivu lähtuvalt hagi hinnast käesoleva seaduse lisa 1 järgi või kindla summana. [---]“

Lisa 1 riigilõivuseaduse juurde „RIIGILÕIVUMÄÄRAD AVALDUSE ESITAMISE EEST KOHTUMENETLUSES (EURODES)“

Tsiviilasja hind kuni (kaasa arvatud)	Riigilõiv tsiviilkohtumenetluses avalduse elektroonilisel esitamisel veebilehe www.e-toimik.ee kaudu
350	75
500	100
750	125
1 000	175
1 500	200
2 000	225
2 500	250
3 000	275
3 500	300
4 000	325
4 500	350
5 000	400
6 000	425
7 000	450
8 000	475
9 000	500
10 000	550
12 500	600
15 000	650
17 500	700
20 000	750
25 000	900
50 000	1000
75 000	1 100
100 000	1 200
150 000	1 500
200 000	1 800
250 000	2 100
350 000	2 700
500 000	3 400

Tsiviilasja hinna puhul üle 500 000 euro tasutakse riigilõivu 3400 eurot + 0,25 protsenti tsiviilasja hinnast, kuid mitte üle 10 500 euro.“

II ÕIGUSLIK ANALÜÜS

1. Käsitlen järgnevalt kohtusse pöördumisel nõutava riigilõivu eesmärke ning seejärel riigilõivu kui kohtusse pöördumise põhiõiguse piirangu proportsionaalsuse küsimust.

2. Leian, et kohtusse pöördumise õiguse piirangute hindamisel peab võtma arvesse, et selle õiguse teostamise abil kindlustatakse laiemalt õigusküsimust ja seega õiguskorda tervikuna.

Samas möönan, et seadusandjal on legitiimne huvi vältida kohtusüsteemi ülekoormamist ning seega on liigse kohtusse pöördumise heidutamine legitiimne eesmärk põhiõiguste piiramiseks. Liigne võib kohtusse pöördumine olla eeskätt seetõttu, et isik ei pea silmas tema tegevusest tekkivat avalikku kulu, vaid arvestab üksnes talle endale tekkivate kulutustega. Ehkki kohtupidamise kogukulu hõlmab ka teise poole tehtud kulutusi, võtab isik neid kohtusse pöördumisel kaudselt arvesse, kuna peab arvestama võimalusega, et hagi rahuldamata jätmise korral peab ta tasuma teise poole kohtukulud. Ebaefektiivsus ning kohtusüsteemi liigse koormamise oht tekib eeskätt avalike kulude tõttu, mida isik ei tasu ning mida ta ei võta seetõttu arvesse kohtusse pöördumise otsuse langetamisel. Niisuguses olukorras on risk, et kohtusüsteemi teenuseid tarvitatakse liiga suures mahus, kuna kohtusse pöördutakse ka ilmselgelt põhjendamata nõuete kaitsmiseks.

3. Riigilõivu võib käsitada vahendina, mis suurendab isiku erakulu kohtusse pöördumisel ning vähendab seega ebeefektiivsust tekitavat erinevust era- ja avaliku kulu vahel. Kui isiku erakulu muutub aga võrdseks avaliku kuluga – st erakulu hõlmab kulu, mis tekib kohtuasja menetlemisest riigile, – siis kaob risk, et isik pöördub kohtusse liiga sageli. Teisisõnu toimib efektiivse suurusega riigilõiv signaalina, mis teavitab isikut kohtusse pöördumise tegelikust kulust ja sunnib teda sellega arvestama. Ühtlasi tähendab see, et kui riigilõiv jõuab kohtuasja arutamise kogukulu kajastava määrani, siis kaob vajadus isikut täiendavalt heidutada. Kohtusse pöördumise heidutamine ei saa olla iseseisev legitiimne eesmärk. Riigilõiv saab olla üksnes *liigse* kohtusse pöördumise vältimise vahend. Kui isik võtab arvesse kohtuasja kogukulu ja soovib endiselt kohtusse pöörduda, siis ei saa seda enam kuidagi pidada liigseks. Sel juhul võib eeldada, et asja kohtulik arutamine on menetlusökoonomia seisukohast hinnatuna põhjendatud.¹

4. Täpsustan, et heidutusfunktsioon ei ole otseselt seotud nõudega, et isik hüvitaks tema tekitatud kulu kohtusüsteemile. Jään oma varem korduvalt väljendatud seisukoha juurde, et riigilõivu ei saa käsitada hinnana, millega isik ostab riigilt õigusemõistmise teenust. Samuti leian, et isikul ei ole kohustust tasuda kulu, mis tekib kohtusüsteemile tema asja arutamisest. Ehkki heidutusfunktsiooni puhul võetakse samuti piirangu proportsionaalsuse mõõdupuuks kohtuasja arutamise kogukulu, tehakse seda hoopis teisel eesmärgil. Oluline ei ole sel juhul mitte asjaolu, et isik tasuks avaliku tegevusega seotud kulud, vaid et ta hoiduks liigsest kohtusse pöördumisest. Eesmärk on isikute käitumise mõjutamine, liigsete kulude vältimine, mitte õiglase kulude jaotuse saavutamine. Nagu öeldud, kui riigilõiv ületab kohtuasja arutamise kogukulu, siis ei saa see enam täita legitiimset heidutusfunktsiooni. See ei tähenda, et heidutusfunktsiooni seisukohalt ebaoproportsionaalselt suuri riigilõive ei võiks õigustada mingid täiendavad eesmärgid. Ma ei välista, et nende hulka võib mõnede riigilõivude puhul kuuluda ka eelarvevahendite hankimine.

Kohtusse pöördumise õiguse piiramise puhul on aga ainuke legitiimne eesmärk heidutusfunktsioon.

5. Kohtusse pöördumise võimalus tagab kaudselt kogu õiguskorda, kuna õigusnormide mõju sõltub väga olulisel määral sellest, millised on menetluslikud võimalused nende jõustamiseks. Kohtusse pöördumise võimalus ajendab isikuid täitma oma kohustusi, samuti lihtsustab see kokkuleppe saavutamist kohtuväliselt. Õiguskorra kaitsmise ja õiguskuulekuse tagamise seisukohalt ei ole peamine mitte see, kui palju tegelikult kohtusse pöördutakse, vaid võimalus seda teha. Õigusemõistmise laiem eesmärk on tagada õigusrahu ja isikute usaldus õigusriigi toimimisse. Teisisõnu ei teeni õigusemõistmine mitte üksnes menetlusosaliste, vaid kogu ühiskonna huve.

¹ Lisaks tuleb arvestada, et kohtusse pöördumist piiravad ka tähtaja- ning vorminõuded. Samuti on kohtumenetluse seadustikes ette nähtud hagi läbi vaatamata jätmise alused, nt TsMS § 423 lg 2 järgi võib kohus jätta hagi läbi vaatamata, kui hageja õiguste rikkumine ei ole hagi alusena toodud faktilistele asjaoludele tuginedes üldse võimalik, eeldades hageja esitatud faktiliste väidete õigsust, või hagi ei ole esitatud hageja seadusega kaitstud õiguse ega huvi kaitses või eesmärgil, millele riik peaks andma õiguskaitset või kui hagi ei ole hageja taotletavat eesmärki võimalik saavutada. Vt ka RKÜKo 29.11.2011 nr [3-3-1-22-11](#), p 31.2.

6. Lisaks peab silmas pidama, et kokkuleppe mittesaavutamisel ning arbitraaži võimaluse puudumisel on kohtusse pöördumine ainus lubatav võimalus vaidluse lahendamiseks. Riigilõiv võib soodustada vaidluse kohtuvälist lahendamist. Teisalt on aga oluline märkida, et kui riigilõiv on liialt suur, siis kitsendab see kohtusse pöördumise võimalust ja niisiis hoopis vähendab õigust rikkunud poole motiivi lahendada vaidlus kohtuväliselt. Kui õigust rikkunud pool peab arvestama võimalusega, et vaidlus lahendatakse kohtus, siis on ta motiveeritud seda võimalust ennetama. Seetõttu ei ole tõsi, et mida suurem on riigilõiv, seda suurem on motiiv lahendada vaidlus kohtuväliselt.

7. Nõustun mitmete riigikohtunike 21.01.2014 eriarvamuses toodud seisukohtadega kohtuasjas [3-4-1-17-13](#). Täpsemalt leian, et keegi ei pea oma õiguste kaitseks kohtusse pöördumisel panustama üldisemalt riigieelarve tuludesse. Riigikohtunikud aga tõdesid, et just sellise tulemuseni viib kokkuvõttes riigilõivu nõudmine kordades suuremas ulatuses kui vastavat liiki asjade keskmine kulu (eeldusel, et kohus ei tee kindlaks, et konkreetses asjas ületas tegelik kulu keskmise kulu). Samuti ei ole minu hinnangul aktsepteeritav mõttekäik, mille kohaselt nõutakse suurema hagi hinnaga asjades nende lahendamise kulust suuremat lõivu selleks, et see kataks ka nende tsiviilasjade kulusid, kus riik ei saa mingil põhjusel nõuda menetlusosalistelt kulude täielikku hüvitamist (kohtuasjade ristsubsideerimine). Riigikohtunikud rõhutasid õigesti, et PS § 15 lg 1 esimese lause kui reservatsioonita põhiõiguse piiramist saab õigustada vaid põhiseadus ise, ning et PS §-d 14 ja 146 panevad vastutuse õiguste kaitse ja õigusemõistmise tagamise eest riigile, mitte aga õiguskaitse taotlejale.

8. Kohtusse pöördumise põhiõiguse iseloomu avamisel on asjakohane käsitleda ka PS §-de 13, 14 (õigus menetlusele ja korraldusele) ja 15 koostoimena tekkivat õigust kohtulikule kaitsele, mis hõlmab nii isiku õigust esitada õiguste ja vabaduste rikkumise korral kaebus kohtule kui ka riigi kohustust luua põhiõiguste kaitseks kohane kohtumenetlus, mis on õiglane ja tagab isiku õiguste tõhusa kaitse.² Ühelgi juhul ei tohi riigilõivumäär olla ülemäära kõrge ning mõjuda kohtumenetlust väljasuretavana, mil õiguste kaitsest loobutakse juba enne vaidluse algust või vaidluse keskel ainuüksi seetõttu, et ei suudeta tasuda riigilõivu. Riigikohus asus 07.02.2014 seisukohale, et kuna **PS §-s 14 ega § 15 lõikes 1** ei ole nimetatud põhiõiguse piiramise võimalust, on neist sätetest tulenev üldine menetluslik põhiõigus tagatud **ilma seadusereservatsioonita** ja selle piiramise õigustusena saab arvestada üksnes teisi põhiõigusi või põhiseaduslikke väärtusi.³

9. Euroopa Inimõiguste Kohus on samuti märkinud, et kohtusse pöördumisele seatud riigilõivu legitiimne eesmärk on kaitsta kostjat ja kohtusüsteemi ebamõistlike ja põhjendamatute hagiavalduste eest. Seega ei saa EIK hinnangul kohtulõivude puhul raha hankimine riigieelarvesse olla iseseisev eesmärk. Kohtule juurdepääsu piirangud ei tohi üksikisikut mõjutada sel määral, et moonutatakse kohtusse pöördumise õiguse olemust. EIK on iseäranis kriitiline selliste rahaliste piirangute suhtes, mis ei ole üldse seotud konkreetse kaebuse eduperspektiiviga.⁴ Mõõndavasti ei ole hagiavalduse ebamõistlikkust või põhjendatust lihtne hinnata ilma kohtupidamiseta. Heidutusfunktsiooni mõte aga ongi tagada, et kohtusse pöördumise otsuse langetamisel hindaks isik ise oma hagi põhjendatust.

10. Kuigi Riigikohus on märkinud, et erinevalt PS § 15 lõikest 1 (I astme kohtusse pöördumisest, absoluutsest põhiõigusest) on PS § 24 lg 5 (II astme kohtusse pöördumine) lihtsa seadusereservatsiooniga põhiõigus⁵; olen järjepidevalt korranud oma 2011. aasta kõrgete riigilõivudega seonduvas ettekandes nr 3 väljatoodud seisukohta, mille kohaselt on

² RKÜKo 16.05.2008, [3-1-1-88-07](#), p 41.

³ RKPJKo 07.02.2014, [3-4-1-38-13](#), p 29.

⁴ *Shishkov vs Venemaa*, 20.02.2014, [26746/05](#), p 109 – 112; *Podbielski ja PPU Polpure vs Poola*, 26.07.2005, [39199/98](#), p 66.

⁵ RKÜKo 12.04.2011, [3-2-1-62-10](#), p 38.

PS § 24 lõikes 5 sätestatud edasikaebeõigus osa PS § 15 lõikes 1 ja § 24 lõikes 5 sisalduvast komplekssest põhiõigusest - õigusliku konflikti kohtuliku lahendamise õigusest. Leian, et kuigi edasikaebeõigus on lihtsa seadusereservatsiooniga põhiõigus, tuleb ka selle õiguse piiramisel pidada silmas piirangute kaudset mõju õiguskuulekusele ja õigusriigi toimimisele, tõsiasjale, et kohtusse pöördumise õiguse kasutamisel täidetakse laiemat preventiivset eesmärki. Isikute õigus pöörduda kohtusse on osa detsentraliseeritud õiguskorra jõustamise süsteemist.

11. Eeltoodu alusel on minu hinnangul nii **PS § 15 lg 1** absoluutse esimese astme kohtu poole pöördumise **õiguse kui ka PS § 24 lg 5 edasikaebeõiguse riivete õigustamise legitiimne eesmärk üksnes menetlusökoonomia, st heidutusfunktsioon**. See ei keela iseenesest seadusandjal erinevate kohtuastmete ega kohtusse pöördujate (nt inimesed vs juriidilised isikud) jaoks näha ette erineva ulatusega juurdepääsupiiranguid (ega ka välistada teatud erandjuhtudel edasikaebeõigus üldse).

Proportsionaalse riigilõivu suurus

12. Rõhutasin 2011. aastal ettekandes⁶ Riigikogule, et iga üksik riigilõiv on konkreetse isiku ja juhtumi konteksti arvestav piirang, mistõttu peab see olema selle konkreetse juhtumi jaoks proportsionaalne (nii nagu mistahes muu põhiõiguse piirang). Selline seisukoht ei saa kindlasti tähendada kohustust määrata riigilõivu suurus eraldi igal konkreetsetel juhtumil; see ei ole mõistlik ega tõenäosuselt isegi võimalik. Lõiv võib olla taotletava eesmärgiga ligikaudses seoses.⁷

13. 2012. aastal, kui avaldasin arvamust nn riigilõivude alandamise eelnõule, tõin välja, et konkreetne numbriliselt määratletud riigilõiv peab olema põhjendatav objektiivsete kriteeriumitega. Riigikohus on oma arvamuse kujundamisel korduvalt küsinud, kas lõiv katab seda laadi asja menetlemise keskmise kulu ning tuginenud seejuures Justiitsministeeriumi 2009. aasta andmetele.⁸ Samuti on Riigikohus analüüsinud riigilõivu proportsionaalsust võrdluses Eesti keskmise brutokuupalga ja töötasu alammääraga.⁹

14. Minu hinnangul on esimene Riigikohtu praktikas kasutatav kriteerium (kohtuasja menetlemise keskmine kulu) proportsionaalse riigilõivu ülemine piir. Teisisõnu on vastuolus põhiseadusega iga riigilõiv, mis ületab seda laadi kohtuasjade arutamise keskmise kulu.¹⁰ Eelnevalt mainisin, et heidutusfunktsiooni piiriks on kohtuasja kogukulu. Kuna riigilõivu suuruse määramisel ei saa arvestada iga üksiku kohtuasja eripäradega, siis leiangi, et riigilõiv ei tohi olla suurem kui ühe kohtuasja menetlemise keskmine kulu. Samas ei tohi automaatselt eeldada, et kõik sellest ülempiirist allapoole jäävad riigilõivud on kooskõlas põhiseadusega. Suhe Eesti keskmise brutokuupalga ja töötasu alammääraga on täiendav kriteerium, mis seab piirangu ka nende riigilõivude suurusele, mis jäävad alla heidutusfunktsiooniga põhjendatavat ülempiiri. Sarnasest kahetisest käsitlusest on lähtunud ka seadusandja. Riigilõivuseaduse (RLS) **§ 4 lg 1** kohaselt kehtestatakse riigilõivumäär lähtuvalt toimingute tegemisega kaasnevatest kuludest (kulupõhimõte). Samas on seadusandja täiendavalt sätestanud, et **riigilõivumäära võib**

⁶ Õiguskantsleri [26.09.2011 ettekanne Riigikogule riigilõivude suuruselt](#).

⁷ 2006.a riigilõivuseaduse eelnõu seletuskiri: „Toiminguga seotud täpsete kulude arvestamine ei ole ilmselt võimalik, mistõttu kulude suurust on üldjuhul võimalik välja arvutada vaid ligikaudselt.“

⁸ Nt RKÜKo 29.11.2011 nr [3-3-1-22-11](#), p 31.3: „Justiitsministeeriumi 2009. aasta andmete kohaselt oli haldusasja keskmine menetluskulu halduskohtus 2009. aastal 10 749 krooni.“ Vt ka alamärkus nr **Error! Bookmark not defined.**

⁹ RKÜKo 21.01.2014, [3-4-1-17-13](#), p 36.

¹⁰ Silmas peetakse tsiviilasja menetlemise keskmist kulu. Põhiseadus ei keela seadusandjal eristada kulu täpsemaks määratlemiseks erinevat laadi tsiivilasju ja sätestada neile erineva suurusega riigilõivu. Praegu ei ole seadusandja seda teinud ning seega on põhjendatud lähtumine tsiivilasja lahendamise keskmisest kulust.

kehtestada erandjuhul kulupõhimõttest erinevalt, kui see on põhjendatud toimingu eesmärgist, sellest saadavast hüvest ja kaalukast avalikust huvist, eelkõige sotsiaal- ja majanduspoliitilistest kaalutlustest lähtuvalt (RLS § 4 lg 2). Samuti on võimalikud riigilõivuvabastused (sh riigilõivuvabastused kohtumenetlustes, RLS § 22).

15. Selles ettepanekus keskendun siiski üksnes neile riigilõivudele, mis ületavad legitiimset ülempiiri. Mõõnan, et kohtuasjade arutamise kulude arvestamine ei ole lihtne ning et selleks on erinevaid võimalusi. Seadusandjal on põhiseaduse kohaselt lai otsustusruum, kuidas kohtuasjade kulu arvestada (kas eristada erinevat laadi kohtuasju jne), kuid see ei muuda tõsiasi, et riigilõivu põhiseaduspärasuse kriteerium on selle seos legitiimse heidutusfunktsiooniga, mis omakorda sõltub kohtuasja menetlemise kuludest. Kuna riigilõivude põhiseaduspärasus sõltub kohtumenetluse kuludest, siis lasub riigil kohustus kulude suurust hinnata. Olen varasemalt öelnud, et iga riigilõivu numbrisumma peab olema majanduslikult mõõdetav ja põhjendatav ka siis, kui riigilõivu menetlusökoonomia osa on teatud ulatuses hinnanguline.¹¹

16. Kuna ainsad andmed kohtuasjade arutamise kulu kohta pärinesid 2010. aastast, pöördusin teabenõudega justiitsministeeriumi poole, selgitamaks, kui suur oli erinevate kohtuasjade lahendamise kulu hilisematel aastatel. Justiitsministeeriumi 15. oktoobri 2014. a vastusest selgub, et 2012. ja 2013. aastal ei olnud üheski kohtus asja arutamise keskmine kulu suurem kui 851 eurot. 2014. aasta kohta ei ole niisugust statistikat tehtud. Tuleb mõõnda, et riigilõivude suuruse sätestamisel peab seadusandja ennustama tulevasi kulutusi ning seetõttu ei saa võtta aluseks üksnes varasemat statistikat. Põhiõiguse piirangut ei saa aga pidada põhiseaduspäraseks üksnes seetõttu, et puuduvad täpsed andmed selle küsimuse seisukohalt olulise näitaja kohta, eriti olukorras, kus olemasolevad andmed võimaldavad selle näitaja suurust (praegusel juhul kohtuasja lahendamise keskmist kulu) määrata hinnanguliselt.

17. Justiitsministeeriumi esitatud andmed lubavad minu arvates kindlalt väita, et kohtuliku arutamise keskmine kulu ei ole praegu üheski kohtus suurem kui 1000 eurot. Igal juhul on see kulu väiksem kui 1100 eurot. Seetõttu leian, et põhiseadusega on vastuolus riigilõivud 1000 eurot ületavas osas. Nimetatud summa on paratamatult ligikaudne. Justiitsministeeriumi esitatud andmetes ei eristu tsiviilasjade ja kriminaalasjade arutamise kulu, kuid lähtun eeldusest, et kriminaalasjade arutamise keskmine kulu ei ole väiksem kui tsiviilasjade arutamise keskmine kulu. Kindlasti ei saa seaduse põhiseadusega vastuolus olevaks tunnistamist takistada üksnes asjaolu, et olemasolevad andmed ei võimalda määratleda täpset piiri, millest algavas osas on seadus põhiseadusvastane. Seadusandjal on võimalik esitada andmeid, mis kinnitavad, et tsiviilasja kohtuliku arutamise keskmine kulu on suurem.

III Kokkuvõte

18. Rõhutasin ülal, et õigusriigi, õigusemõistmise ja kohtumenetluse olulisust ning eesmärke arvestades saab riigilõivu õigustada üksnes menetlusökoonomia (mida väljendab kokkuvõtlikult heidutusfunktsioon). Eelarvevahendite hankimine iseseisva eesmärgina ei õigusta minu hinnangul kohtumenetlusele juurdepääsu piiramist. Legitiimse heidutusfunktsiooni piir on aga kohtuasja arutamise keskmine kulu.

19. Minu hinnangul on kohtusse pöördumise õiguse ebaproportsionaalse piiramise tõttu põhiseadusvastased riigilõivud 1000 eurot ületavas osas. Leian, et konkreetne riigilõiv võib kohtusse pöördumist üksnes mõistlikult piirata ja heidutada, kuid ei tohi seda takistada ega mõjuda õiguste kaitset väljasuretavana.

¹¹ Õiguskantsleri 12.02.2014 arvamus nr [9-2/140177/1400686](#) Riigikohtule.

20. Seetõttu asun seisukohale, et riigilõivuseaduse § 57 lõiked 1 ja 15 ning lisa 1 nende koostoimes on vastuolus Eesti Vabariigi põhiseaduse §-dega 11, 13, 14, 15 lõikega 1 ja § 24 lõikega 5 nende koostoimes osas, milles need võimaldavad seada riigilõivu näol ülemäära kõrge takistuse oma rikutud õiguste kaitseks kohtusse pöördumisele.

21. Tuginedes põhiseaduse § 142 lõikele 1 ja õiguskantsleri seaduse §-le 17 teen Riigikogule ettepaneku viia riigilõivuseadus kooskõlla põhiseadusega ning luua kohtusse pöördujate õiguspäraseks kohtlemiseks ning menetlusökoonomia tagamiseks reeglistik, mille kohaselt ei omaks riigilõiv suuremat heidutavat mõju, kui see on vajalik menetlusökoonomia saavutamiseks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

Lisa: justiitsministri 15.10.2014 kiri nr 10-2/14-7513, 2 lehte 1 eks